

भीमेश्वर नगरपालिका

चरिकोट, दोलखा,
बागमती प्रदेश, नेपाल ।

भीमेश्वर नगरपालिकाको आ.व. २०८०/०८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

नगरसभाका सभाध्यक्ष महोदय,
नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

1. नेपालको संविधानले निर्धारण गरेको राज्यको संरचना र राज्य शक्तिको बाँडफाँट अन्तर्गत रही स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ अनुसारको काम, कर्तव्य पूरा गर्दै लैजानका लागि विकास र सेवाका कार्यहरू सम्पादन गर्ने आधारको रूपमा आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को भीमेश्वर नगरपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यस सम्मानित सभासमक्ष प्रस्तुत गर्न पाउँदा मैले खुसीको अनुभूति गरेको छु । यो महत्त्वपूर्ण अवसर प्रदान गर्नु भएकोमा नगर सभाध्यक्षज्यू, सम्पूर्ण नगरसभा सदस्यज्यूहरू एवम् नगरवासी महानुभावहरूप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।
2. मुलुकको स्वतन्त्रता, सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय स्वाधीनता, राष्ट्रहित, लोकतन्त्र र अग्रगामी परिवर्तनका लागि पटक-पटक गरिएका ऐतिहासिक आन्दोलनका क्रममा जीवन बलिदान गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात सहिदहरूप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।
3. नेपालको संविधानमा निर्दिष्ट राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, नीति तथा दायित्व, नेपाल सरकारको दीर्घकालीन राष्ट्रिय लक्ष्यहरू, नेपाल सरकारको पन्ध्रौं आवधिक योजना, बागमती प्रदेशको पहिलो आवधिक योजनाको आधार-पत्र, नेपाल सरकार र बागमती प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, भीमेश्वर नगरपालिकाको बृहत् नगर योजना-२०७७ र यसले लिएको दीर्घकालीन सोच 'जैविक कृषि, पर्यटन र दीगो पूर्वाधार; शिक्षा, स्वास्थ्य, संस्कृतिले समृद्ध भीमेश्वर' लाई आधार मानी आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ र यसले भीमेश्वर नगरपालिकाको विकास र समृद्धिमा सहयोग पुऱ्याउने विश्वास लिइएको छ ।

सभाध्यक्ष महोदय,
नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

4. अब म भीमेश्वर नगरपालिकाबाट आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा सम्पादन गरिएका मुख्य मुख्य कार्य एवम् विषयवस्तुहरूको संक्षिप्त विवरण यस गरिमामय नगरसभामा प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।
5. कृषि : 'व्यावसायिक कृषि, आधुनिक प्रविधि; कृषिमा लगानी नगरको समृद्धि' भन्ने सोचका साथ किसानको समृद्धि र आत्मनिर्भरताका लागि बिउबिजन र बिरुवा वितरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । त्यसै गरी कृषिमा आधुनिकीकरणका लागि कृषि साभेदारीमा

औजारहरू वितरण गरिएको छ । साथै कृषकहरूलाई व्यावसायीकरण गर्न कृषि फर्महरूलाई सहयोग प्रदान गरिएको छ ।

6. **पशु विकास** : व्यावसायिक पशुपालनलाई प्रोत्साहन गर्न गाई भैसी खरिदमा अनुदान प्रदान गरिएको छ । पशुका लागि औषधि तथा खोप प्रदान, पशु नस्ल सुधार कार्यक्रम सञ्चालन र पशुसँग सम्बन्धित महामारी नियन्त्रणसँग सम्बन्धित कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
7. **सिंचाई** : 'सबै जमिनमा सिंचाई पुऱ्याऔँ; बाँझो जमिनलाई उर्वर बनाऔँ' भन्ने मान्यताका साथ सिंचाईका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी सिञ्चित क्षेत्र विस्तार गरिएको छ । तामाकोसी नदीबाट वडा नं. २ र ५ का लागि गरिने लिफ्ट सिंचाईका लागि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (डिपिआर) तयार पारिएको छ ।
8. **पर्यटन** : धार्मिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक र साहसिक पर्यटन गन्तव्यको रूपमा यस नगरपालिकामा पर्यटन पूर्वाधार निर्माण गर्न माउन्टेन बाइक साइकिलड, रक क्लाइम्बिङ जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको छ । पर्यटकलाई आकर्षित गर्न मेला तथा महोत्सव साभेदारीमा आयोजना गरिएको छ । रातको समयमा पर्यटकका लागि सुरक्षित सहर बनाउनका निम्ति मास लाइटसहितको सडक बत्ती व्यवस्था गरिएको छ । प्रदेश सरकार र चलचित्र विकास बोर्डसँग समन्वय गरी यस नगरपालिकाको वडा नं. ९ स्थित डाङ्गुडे डाँडामा चलचित्र नगरी (फिल्म सिटी) निर्माण कार्यको थालनी भइरहेको छ ।
9. **उद्योग, वाणिज्य र रोजगारी** : भीमेश्वर औद्योगिक ग्रामको निर्माण सम्पन्न गर्न उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयसँग सहकार्य भइरहेको छ । साथै औद्योगिक ग्राममा उद्योग स्थापनाका लागि निजीक्षेत्रसँग समन्वय भइरहेको छ । सहरी क्षेत्रमा बजार अनुगमनमार्फत खाद्य वस्तुको आपूर्ति र गुणस्तर नियमन गरी सुधार ल्याइएको छ । लघु उद्यम विकास कार्यक्रम मार्फत उद्यम विकाससँग सम्बन्धित तालिम सञ्चालन गरिनुका साथै प्रविधि हस्तान्तरणसमेत गरिएको छ । यस तालिमको प्रभावबाट घरेलु तथा साना उद्योगहरू स्थापना र सञ्चालन भई स्वरोजगार र आयआर्जन वृद्धि हुने अपेक्षा गरिएको छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम र सहरी शासकीय क्षमता विकास कार्यक्रममार्फत रोजगारी सिर्जना र पूर्वाधार निर्माण गरिएको छ ।
10. **सहकारी र वित्तीय संस्था** : सहकारी संस्थाको अभिलेख व्यवस्थापन, सहकारीका पदाधिकारी र कर्मचारीहरूका लागि क्षमता विकास, सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) मा सहकारीहरूलाई आवद्ध गरी सहकारीहरूको संस्थागत विकास एवम् नियमनको प्रबन्ध गरिएको छ ।
11. **शिक्षा** : विकासको आधारशिलाको रूपमा रहेको शिक्षा क्षेत्रको विकासमा सर्वोपरी जोड दिँदै विद्यालय पूर्वाधार, बालमैत्री पूर्वाधार र शैक्षिक सामग्री व्यवस्था, स्थानीय पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक निर्माण, बाल विकास केन्द्रका शिक्षक र विद्यालय सहायक कर्मचारीलाई प्रोत्साहन, नमुना विद्यालय कार्यक्रम, नगरपालिका भित्रका स्वदेशबाट चिकित्साशास्त्रमा उच्चशिक्षा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूका लागि आर्थिक सहयोग जस्ता विषयसँग सम्बन्धित कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
12. **स्वास्थ्य** : आमा र बच्चाको स्वास्थ्यमा सुधार, सुत्केरी पोषण भत्ता प्रदान, स्वास्थ्य संस्थाहरूको भौतिक पूर्वाधार निर्माण, स्वास्थ्य चौकीहरूमा औषधिको व्यवस्था, विशेष गरी जेष्ठ नागरिक र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन जस्ता विषयहरूसँग सम्बन्धित कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको

छ । स्वास्थ्य क्षेत्रमा प्रतिकारात्मक, प्रवर्द्धनात्मक, उपचारात्मक र निरोधात्मक कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइएको छ । पूर्णखोपको सुनिश्चितता गरिएको छ ।

13. **खानेपानी तथा सरसफाइ** : खानेपानी तथा सरसफाइलाई आधारभूत सेवाको रूपमा लिइ सहरी क्षेत्रमा सहरी खानेपानी आयोजना र ग्रामीण क्षेत्रमा वडास्तरीय खानेपानी आयोजनाहरू सञ्चालन भएका छन् । सहरी फोहोरलाई स्रोतमा नै छुट्ट्याई निर्माणाधीन सरसफाइ केन्द्रबाट फोहोरमैलाको वर्गीकरण, प्रशोधन र प्राङ्गारिक मल उत्पादन गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । सरसफाइ केन्द्रलाई व्यवस्थित गर्न सरसफाइसँग सम्बन्धित आवश्यक उपकरणहरू जडान गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ । टोल विकास संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा सरसफाइ कार्यलाई अगाडि बढाइएको छ । चरिकोट बजारमा ढल व्यवस्थापनको कार्यलाई तिब्रता दिई एकाउन्न प्रतिशत निर्माण कार्य सम्पन्न भइसकेको छ ।
14. **भाषा संस्कृति तथा ललितकला संरक्षण र प्रवर्द्धन** : ऐतिहासिक तथा सांस्कृतिक नगरी द्वाल्खालगायत अन्य क्षेत्रका सांस्कृतिक, पुरातात्विक विषयमा संरक्षण र सम्बर्द्धन, विभिन्न जनजाति सांस्कृतिक संग्रहालय निर्माण जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको छ । मठमन्दिरहरूलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्न पहल गरिएको छ । आदिवासी, जनजाति र दलित समुदायहरूको परम्परागत सिप र कलाको संरक्षण तथा संवर्द्धनसँग सम्बन्धित कार्यहरू सञ्चालन गरिएको छ । ललितपुर महानगरपालिकासँगको सांस्कृतिक भिनी सम्बन्धलाई प्रगाढ बनाउँदै लिएको छ ।
15. **खेलकुद तथा मनोरञ्जन** : राष्ट्रपति रनिङ सिल्ड लगायतका जिल्लास्तरीय र नगरस्तरीय खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना गरिएको छ । खेलाडीलाई प्रशिक्षण, क्षमता विकास र प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । नगरवासीका मनोरञ्जनसँग सम्बन्धित कार्यक्रममा साभेदारी गर्नुका साथै पार्कहरू निर्माण एवम् व्यवस्थापन गरिएको छ ।
16. **लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण** : लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको मर्मलाई आत्मसात् गर्दै महिला, दलित, जनजाति, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछाडि परेका लक्षित वर्गहरूको आर्थिक सामाजिक सशक्तीकरण, मूलप्रवाहीकरण र सचेतीकरण गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । लक्षित वर्गको सिप तथा क्षमता विकास, आयआर्जन र सहयोगका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । 'ग' वर्गका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि भत्ताको व्यवस्था गरिएको छ ।
17. **जेष्ठ नागरिक** : जेष्ठ नागरिक तथा महिलाहरूका लागि स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिएको छ । जेष्ठ नागरिकहरूको अनुभव र सिकाइलाई पुस्ता हस्तान्तरणका लागि वडा तहमा अन्तरक्रिया सञ्चालन गरिएको छ ।
18. **बालबालिका** : यस नगरपालिकालाई बागमती प्रदेशकै पहिलो बालमैत्री नगर घोषणा गरिएको सन्दर्भमा यसको दिगोपनाका लागि रणनीति तथा लगानी योजनाअनुरूप कार्यक्रम सञ्चालन गरी बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणालाई सुनिश्चित गर्दै लिएको छ । अभिभावक गुमाएका बालबालिकाहरूलाई आर्थिक सहायता प्रदान गरिएको छ । बालविवाह न्यूनीकरण गर्ने, बालश्रम निवारण गर्ने र सडकटमा परेका बालबालिकाहरूलाई संरक्षण गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।

सभाध्यक्ष महोदय,
नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

19. **सडक तथा यातायात** : विकासको मुख्य मेरुदण्डको रूपमा रहेको सडकको विस्तार, सुधार र स्तरोन्नती गरी नगरवासीको जनजीवन सहज बनाउने कोसिस गरिएको छ । सडक संरचना संरक्षणका लागि नाला निर्माण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखी नगरपालिकाभित्रका सडकहरू नियमित मर्मत सम्भारको व्यवस्था मिलाइएको छ । नगरभित्र यातायात क्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्न बसपार्कका लागि संघीय र प्रदेश सरकारसँग पहल गरिएको छ ।
20. **भवन तथा सहरी विकास** : नक्सपास कार्यलाई प्रविधिमा आधारित बनाइएको छ । सहरी क्षेत्रमा सडकबन्ती व्यवस्था गरिएको छ । नगरपालिकाको वडा कार्यालय भवनहरू निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ । भीमेश्वर रङ्गशाला र कबर्डहल, सातदोबाटो सपिड कम्प्लेक्स, थामी सङ्ग्रहालय, डाङ्गुडे डाँडा चलचित्र नगरी (फिल्म सिटी) जस्ता ठूला पूर्वाधार आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ । चरिकोट बजारक्षेत्रमा साना सवारी पार्किङ गर्ने स्थल व्यवस्थापनका लागि प्रदेश सरकारसँग समन्वय भइरहेको छ ।
21. **ऊर्जा तथा जलविद्युत्** : विद्युत प्राधिकरणसँगको समन्वयमा नगरभित्रका काठका विद्युतीय पोलहरूलाई पूर्ण रूपमा विस्थापित गर्दै फलामे पोलहरू प्रयोग गर्ने कार्य भइरहेको छ ।
22. **सूचना तथा सञ्चार प्रविधि** : नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणसँगको सहकार्यमा नगरपालिकाभित्र सूचना हाइवे (अप्टिकल फाइबर) बिछ्याउने कार्यलाई पूरा गरिएको छ । नगरपालिकाभित्रका सामुदायिक विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, वडा कार्यालय लगायतमा इन्टरनेट जडान कार्य सम्पन्न भएको छ । स्थानीय सञ्चार माध्यमहरूसँगको साभेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
23. **वन, वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन** : जीवन पद्धति र समृद्धिको आधारका रूपमा रहेको वन तथा वातावरणको संरक्षण गर्ने नीति अनुरूप वातावरण संरक्षणका कार्यक्रम सञ्चालन गरी जलवायु परिवर्तनका प्रतिकूल असरहरूलाई न्यूनीकरण गर्न जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्यक्रमहरू कार्यन्वयन गरिएको छ ।
24. **विपद् व्यवस्थापन** : जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूलाई विपद् जोखिम सम्बन्धी तालिम प्रदान गरिएको छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि नगरपालिकाको वारुणयन्त्रलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिएको छ । विपद्को अवस्थामा वारुणयन्त्रको सहयोग छिमेकी पालिकाहरूलाई समेत प्रदान गरिएको छ । तयार नेपालबाट विपद् व्यवस्थापनका लागि सहयोग सामग्रीहरू प्राप्त भएका छन् । विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना लागु गरिएको छ । समुदायमा आधारित प्रतिकार्य टोली तयार गरिएको छ ।
25. **सङ्गठन तथा संस्थागत क्षमता विकास र सुशासन** : जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि कानुन निर्माण, न्यायिक समितिको विवाद निरुपण पद्धति र लैङ्गिक बजेट निर्माण सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गरिएको छ ।
26. **नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण तथा सामाजिक उत्तरदायित्व** : नगरपालिकाको आर्थिक सवलीकरण र सार्वजनिक सेवाको प्रभावकारिता विषयमा सरोकारवालाहरूसँग छलफल र सार्वजनिक सुनुवाइ गरिएको छ । नगरसभा र नगरकार्यपालिकाको निर्णयहरू, कानुनहरू र सूचनाहरू नगरपालिकाको वेबसाइटमार्फत सार्वजनिक गरिएको छ ।

27. **न्यायमा पहुँच र सामाजिक न्याय** : न्यायिक समितिबाट मुद्दा मामिलाहरूको सुनुवाई, सहजीकरण र न्यायिक निरूपण गर्ने गरिएको र यस सम्बन्धमा न्यायिक समितिका पदाधिकारी र कर्मचारीहरूलाई तालिम प्रदान गरिएको छ । मेलमिलापकर्ताको क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको छ ।
28. **आयोजना कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन** : कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूको गुणस्तर सुनिश्चितताका लागि सोको नियमित अनुगमन गरिएको छ । अनुगमनबाट दिइएका सुझावको आधारमा सुधार गर्ने र अनुगमन प्रतिवेदनसमेतका आधारमा भुक्तानी गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।
29. **राजस्व परिचालन** : नगरपालिकाबाट आन्तरिक राजस्व वृद्धि गर्न स्थानीय सरकारको वित्तीय अधिकार क्षेत्रभित्रका कर, सेवाशुल्क, दस्तुर र बित्रीको आधार र दायरा फराकिलो, सहज र सरलीकृत गर्दै प्रगतिशील कर प्रणाली अवलम्बन गर्न कोसिस गरिएको छ । करका दायराहरू फराकिलो पारिएको छ । नगरवासीहरूको योगदानबाट सङ्कलित राजस्वलाई पुँजी सिर्जना हुने क्षेत्रमा लगानी गरिएको छ ।
30. **वित्तीय व्यवस्थापन, नियन्त्रण, अनुशासन र लेखापरीक्षण** : सार्वजनिक खर्चलाई मितव्ययी र औचित्यपूर्ण बनाइएको छ । खर्चको प्रभावकारिता वृद्धिका लागि सङ्घ, प्रदेश र नगरपालिकाको आर्थिक ऐन नियमहरूको पूर्ण पालना गरिएको छ । अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेखित सुझावहरूको पालना गरिएको छ ।
31. **तथ्याङ्क सङ्कलन र अभिलेख व्यवस्थापन** : महत्त्वपूर्ण दस्तावेजहरूको संरक्षण र अभिलेखीकरणको कार्य सुरुवात गरिएको छ । नक्सा पासलाई डिजिटाइजेसन गर्ने कार्य प्रारम्भ गरिएको छ ।
32. **संस्थागत समन्वय** : समृद्ध नगर निर्माणका लागि नगरपालिकाले नेपाल सरकार, बागमती प्रदेश सरकार, अन्तरपालिका भगिनी सम्बन्ध, निजी क्षेत्र, सहकारी संस्था, गैरसरकारी क्षेत्रसँगको समन्वय र सहकार्यलाई कायम राखिएको छ । भगिनी सम्बन्ध स्थापित भएका ललितपुर महानगरपालिकासँग थप सम्बन्ध विस्तार गरिएको छ । नगरको समृद्धि र विकासका लागि विकास साभेदारका रूपमा सरकारी कार्यालय, राष्ट्रिय निकाय, द एसिया फाउन्डेसन, तयार नेपाल लगायत अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय दातृ निकाय, सहकारी र गैरसरकारी संस्थालाई निरन्तरता दिइएको छ ।
33. **दिगो विकास लक्ष्य** : विकास र सेवाका लागि बजेट निर्माण, कार्यक्रम तर्जुमा र आयोजना छनौट गर्दा दिगो विकास लक्ष्यहरूलाई ध्यान दिइएको छ । नेपाल सरकारले सन् २०३० सम्ममा पूरा गर्नुपर्ने दिगो विकास लक्ष्यका सूचकहरू हासिल गर्न यस नगरपालिकाबाट पनि योगदान पुऱ्याइएको महसुस गरिएको छ ।
34. अब म भीमेश्वर नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय नगरसभासमक्ष प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,
नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

35. **आर्थिक विकास** : नगरवासीको समृद्धिसँग जोडिएको आर्थिक विकास क्षेत्र अन्तर्गतका उपक्षेत्रहरूलाई उच्च प्राथमिकता दिई कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिने छ ।
36. **कृषि** : 'व्यावसायिक कृषि, आधुनिक प्रविधि; कृषिमा लगानी नगरको समृद्धि' भन्ने सोचका साथ कृषिमा आधुनिकीकरण र व्यावसायीकरण गर्दै कृषकलाई आत्मनिर्भर बनाउने नीति लिइने छ । कृषि औजार तथा

उपकरणमा साभेदारी, उन्नत जातका बिउबिजन र बिरुवाहरू वितरण, कृषि पकेट क्षेत्र विकास, माटो परीक्षण, फुलमाला व्यवसाय प्रवर्द्धन, कृषि उपजको बजारीकरण गर्नुका साथै हाट बजारको व्यवस्थापन गर्ने, प्राङ्गारिक कृषि उत्पादनलाई प्रोत्साहन गर्ने तथा व्यवस्थित भण्डारण गर्ने, कृषि बिमा गरी यस क्षेत्रको जोखिम व्यवस्थापन एवम् न्यूनीकरण गर्ने जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ । कृषि विज्ञहरूको सिफारिसका आधारमा कृषि बालीहरू लगाइने छ । दलित महिलाहरूलाई कृषिमा व्यावसायिक बनाउन फर्म दर्तामा लाग्ने कर छुट गरिने छ । 'बाँभो जग्गा फुटाउँ, खेती लगाउँ' भन्ने अभियानका साथ नगर क्षेत्रभित्रका बाँभो जग्गामा उत्पादन सम्भाव्यता अध्ययन गरी उपयुक्त खेतीको लागि प्रोत्साहन गरिने छ । वडा न. ५ मा रहेको सघन पहाडी विकास आयोजनाबाट सञ्चालित कृषि फर्मको हाल सञ्चालनमा नरहेको सन्दर्भमा उक्त फर्मको बाँभो जमिन सरोकारवालासँगको समन्वयमा सञ्चालनमा ल्याइने छ । कृषि उपजहरूको समर्थन मूल्य निर्धारण गरिने छ । निजी, सामुदायिक र सहकारीसँगको समन्वय एवम् सहकार्यमा कृषि उपजहरूको खरिद गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । युवाहरूले ३० वर्ष अघिका लागि कृषि फर्म सञ्चालन गरेमा फर्म सञ्चालनका लागि लागेको लागतको २५ प्रतिशतसम्म अनुदान उपलब्ध गराइने व्यवस्था मिलाइने छ । वन्यजन्तुबाट बालीबिरुवामा हुने क्षतिलाई न्यूनीकरणका लागि वन्यजन्तुको नियन्त्रण सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था गर्न सङ्घ र प्रदेश सरकारलाई नगरसभाबाट निर्णय गरी अनुरोध गरिने छ ।

37. **पशु विकास** : पशुजन्य उत्पादनमा नगरलाई आत्मनिर्भर बनाउनुको साथै आय आर्जनको स्रोतको रूपमा विकास गर्ने नीति लिइने छ । उन्नत जातका पशुपालनलाई प्रोत्साहन, पशुपोषण र पशु स्वास्थ्यमा सुधार, पशुबिमा, पशुमा लाग्ने महामारी रोगहरूको नियन्त्रण, दूध तथा मासुजन्य उत्पादनमा वृद्धि जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । कृषि सहकारीहरूसँगको साभेदारीमा दूध सङ्कलन केन्द्र स्थापना गरिने छ ।
38. **सिंचाई** : 'सबै जग्गामा सिंचाई पुऱ्याउँ, बाँभो जमिनलाई उर्वर बनाउँ' भन्ने मान्यताकासाथ कृषियोग्य जमिनमा दिगो एवम् भरपर्दो सिंचाई सुविधा पुऱ्याउने नीति लिइने छ । कुलो सिंचाई, लिफ्ट सिंचाई, थोपा सिंचाई र पोखरी सिंचाईका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी कृषि सिञ्चित क्षेत्र विस्तार गरिने छ । सिंचाईलाई कृषि क्षेत्रको आधारशीलाको रूपमा विकास गर्न नेपाल सरकार र बागमती प्रदेश सरकारसँगको समन्वय र साभेदारीमा वडा न. २, ५ र ७ मा लिफ्ट सिंचाई परियोजना सञ्चालन र अन्य वडाहरूमा टूला सिंचाई आयोजनाहरू सञ्चालन गरिने छन् ।
39. **पर्यटन** : 'पर्यटक हाम्रा पाहुना : नगर समृद्धिको गहना' भन्ने मूल मर्मलाई आत्मसात गर्दै धार्मिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक र साहसिक पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा यस नगरपालिकालाई विकास गर्ने नीति लिइने छ । यस नीति कार्यान्वयन गर्न पर्यटन गुरुयोजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिने छ । भीमेश्वर मन्दिर, कालिन्चोक मन्दिर, महाङ्काल मन्दिर र जनकपुरधामबीचको धार्मिक पर्यटकीय सर्किटमार्फत पर्यटन विकास गरिने छ । पर्यटनमार्फत आर्थिक वृद्धि र रोजगारी सिर्जना गर्ने, पर्यटन पूर्वाधार निर्माण तथा विकास गर्ने र पर्यटकीय गन्तव्यहरूको प्रचार प्रसार गर्ने प्रकृतिका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । पर्यटन क्षेत्रमा योगदान दिने हाइअल्टिच्युट माउन्टेन बाइक साइकिलड प्रतियोगिता, रक क्लाइम्बिङ, प्यापिड, स्काईवाक, क्यानोनिङ र बनिजजम्प जस्ता साहसिक खेलहरूको सम्भाव्यता अध्ययन, खेल सञ्चालन गर्नुका साथै यस्ता खेलहरूका लागि लगानीकर्ताको खोजी गरिने छ । आन्तरिक र बाह्य पर्यटक प्रवर्द्धनका लागि अन्तरपालिका र अन्तरवडा भोलुङ्गेपुल निर्माण कार्य सुरुवात गरिने छ । पर्यटकका लागि सुरक्षित अनुभूति गराउन सोलार

सडकबत्ती जडानलाई निरन्तरता दिँदै सहरीक्षेत्रमा सिमितिभी क्यामरा जडानको कार्य थालनी गरिने छ । वडा नं. ९ स्थित डाङ्गुडे डाँडामा निर्माणाधीन अन्तर्राष्ट्रिय चलचित्र नगरी (फिल्म सिटी) निर्माणको कार्यलाई प्रदेश तथा सङ्घीय सरकारसँगको साभेदारीमा निरन्तरता दिइने छ । सूचना केन्द्रमार्फत पर्यटकीय स्थलहरूको बारेमा सूचना प्रदान गर्ने कार्यको सुरुवात गरिने छ । 'आस्थासँग जोडौँ सम्पदालाई; पदमार्ग खोलौँ पर्यटकलाई' भन्ने नाराका साथ धार्मिक तथा पर्यटकीय पदमार्ग निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ । पर्यटन क्षेत्रको सुधारका लागि पर्यटनमैत्री व्यवहार, पर्यटकीय गाइड लगायतका विषयमा होटलका सञ्चालक, कर्मचारी र सार्वजनिक यातायातका मजदुर लगायतलाई तालिम दिइने छ । सङ्घीय सरकार, नागरिक उड्डयन प्राधिकरणसँगको सहकार्यमा पर्यटकीय माउन्टेन फ्लाइट एयरपोर्ट निर्माणको कार्यलाई अगाडि बढाइने छ ।

40. **उद्योग, वाणिज्य र रोजगारी** : वडा नं. ७ भुलभुलेमा औद्योगिक ग्रामको निर्माण कार्यलाई उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयसँगको साभेदारीमा निरन्तरता दिइने छ । औद्योगिकग्राममा उद्योग मन्त्रालय र निजी क्षेत्रसँगको साभेदारीमा किबी प्रशोधन केन्द्र स्थापनाको कार्यलाई अगाडि बढाइनुका साथै थप उद्योगहरूको स्थापनाका लागि पहल गरिने छ । वडा नम्बर ९ को खरिदुङ्गास्थित म्याग्नेसाइड उद्योगलाई पुनः सञ्चालनमा ल्याउनका लागि सङ्घ र प्रदेश सरकारसँग आवश्यक समन्वय र पहल गरिने छ । बजार अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाइ उपभोक्ताको अधिकार सुनिश्चितता एवम् स्वच्छ बजार कायम गरिने छ । घरेलु तथा साना उद्योगको स्थापना र सञ्चालन गरी रोजगार सिर्जना र आयआर्जन वृद्धि गर्ने नीति लिइने छ । 'एक घर एक महिला रोजगार, समृद्ध भीमेश्वरको आधार' कार्यक्रम सञ्चालन गरी ढाका बुनाइका लागि व्यावसायिक सिपमूलक तालिम प्रदान गरी व्यवसाय आरम्भका लागि सहयोग गरिने छ । लघुउद्यम विकास कार्यक्रम मार्फत व्यवसाय सुरु गर्नका लागि आवश्यक सिप र प्राविधिक सहयोग हुने प्रकृतिका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिने छ । 'सिप ठाउँठाउँमा; लगानी मेरो गाउँमा' भन्ने उद्घोषका साथ विदेश तथा अन्यत्र स्थानमा गई सिकेको सिपलाई आफ्नो भूमिमा प्रयोग गरी व्यावसायिक र आत्मनिर्भर बनाउन पहल गरिने छ । स्थानीय उत्पादनहरूको प्रयोगलाई प्राथमिकता दिइने छ । भीमेश्वर रोजगार कार्यक्रममार्फत थप रोजगारी सिर्जनाको थालनी गरिने छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम र सहरी शासकीय क्षमता विकास कार्यक्रममार्फत रोजगारी सिर्जना गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
41. **सहकारी र वित्तीय संस्था** : सहकारी क्षेत्रको बहुआयामिक योगदानलाई उच्च कदर गर्दै सहकारीसँगको साभेदारीमा नगरवासीको आय वृद्धि गर्नका लागि सार्वजनिक-सहकारी-समुदाय साभेदारी नमुना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिइने छ । सहकारीले आफ्ना सदस्यहरूको वर्गीकरण गरी विपन्न र गरिब सदस्यलाई, विदेशबाट फर्किएका युवाहरूका लागि विशेष सहयोग पुग्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्न र सरल एवम् सहूलियतपूर्ण कर्जा प्रदान गर्न आवश्यक समन्वय र नियमन गरिने छ । सहकारीक्षेत्रको अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाइने छ ।
42. **सामाजिक विकास** : नागरिकको खुसीसँग जोडिएको सामाजिक क्षेत्रको विकासको आवश्यकतालाई प्राथमिकता दिँदै यस क्षेत्र अन्तर्गतका उपक्षेत्रहरूमा बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रमहरूसमेत तर्जुमा गरिने छ ।
43. **शिक्षा** : सामाजिक विकासको आधारशिलाको रूपमा रहेको शिक्षा क्षेत्रको गुणस्तर सुधारमा सर्वोपरि जोड दिने नीति लिइने छ । नगरपालिकाभित्रका विद्यालयहरूमा स्थानीय पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक कार्यान्वयनमा

ल्याइने छ । बाल विकास केन्द्रका शिक्षक र विद्यालय सहायक कर्मचारीलाई प्रोत्साहन गरिने छ । शिक्षकहरूको क्षमता विकास गर्ने र विद्यार्थीहरूका लागि अतिरिक्त क्रियाकलाप सम्बन्धित कार्यक्रम सञ्चालन गरी जीवन उपयोगी र व्यावहारिक आत्मनिर्भर शिक्षा प्रदान गरिने छ । 'आइतबारदेखि बिहीबार पढ्ने तर, शुक्रबार एकदिनलाई कक्षाकोठा पर' भन्ने अवधारणाका साथ माध्यमिक विद्यालयहरूमा हरेक शुक्रबारलाई अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन बारका रूपमा विकास गरिने छ । माध्यमिक विद्यालयहरूमा विद्यार्थीसँग जनप्रतिनिधि कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । विद्यार्थीहरूका लागि दिवा खाजामा नगरपालिकाको तर्फबाट थप सहयोग गरिने छ । सेनिटरी प्याड भेन्डिड मेसिन जडान गरी माध्यमिक विद्यालयलाई छात्रामैत्री बनाइने छ । नगरका दुईओटा आधारभूत विद्यालयहरूलाई नमुना विद्यालयका रूपमा विकास गरिने छ । सामुदायिक विद्यालयहरूमा बालबालिकाहरूको आकर्षणका लागि हरित विद्यालय विकास गर्नुका साथै बालक्रिडा स्थल, नमुना कक्षा कोठा, प्लेस्टेसन स्थापना र विद्यालयहरूमा स्काउटका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ । विद्यालयमा नजिकको स्वास्थ्य संस्थाबाट हरेका महिनाको एकपटक विद्यार्थीहरूको नियमित स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । नगरपालिकाभित्रका स्वदेशमै चिकित्साशास्त्रमा उच्चशिक्षा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूका लागि प्रोत्साहनस्वरूप आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ । बागमती प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा स्नातक तहको इन्जिनियरिङ कलेज स्थापना लागि पहल गरिने छ ।

44. **स्वास्थ्य** : स्वास्थ्य सेवामा सबै नगरवासीको पहुँच सुनिश्चित गर्ने नीति लिइने छ । आमा सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । संस्थागत सुत्केरी हुने र समयमा नै जन्मदर्ता गराउने आमालाई प्रोत्साहनस्वरूप सुत्केरी भत्ता प्रदान गर्ने, सुत्केरी हुनका लागि स्वास्थ्यसंस्था जाने महिलालाई एम्बुलेन्स सेवा, नगरभित्रका सबै महिलालाई निःशुल्क सेनिटरी प्याड वितरण गर्ने, स्वास्थ्य संस्थासम्म पुग्न नसक्ने जेष्ठ नागरिक र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य परीक्षण कार्यक्रममार्फत सेवा उपलब्ध गराउने, स्वास्थ्य चौकी नभएका वा स्वास्थ्य चौकीले समेट्न नसकेका नगरका क्षेत्रहरूमा शहरी स्वास्थ्य केन्द्रमार्फत स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गराउने, विपन्न तथा गरिब नगरवासीका लागि स्वास्थ्य उपचारमा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने, मदिरा व्यवस्थापन ऐनको कार्यान्वयन गर्ने, धूम्रपान, मद्यपान, लागुपदार्थ र दुर्व्यसनलाई न्यूनीकरण गर्न सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जस्ता कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइने छ । स्वास्थ्य संस्थाहरूको भौतिक पूर्वाधार निर्माण र सुधार गर्ने, स्वास्थ्य चौकीहरूमा आवश्यक स्वास्थ्य सामग्रीहरू र औषधिको व्यवस्था गरिने छ । पशुपति चौलागाईं स्मृति अस्पताल र धुलिखेल अस्पताल, दोलखासँगको सहकार्यमा नगरभित्रका मनोसामाजिक समस्यामा परेका व्यक्तिहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराइने छ । बागमती प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा नगरभित्र आयुर्वेद अस्पताल र तिलगङ्गा आँखा प्रतिष्ठानसँगको सहकार्यमा सुविधा सम्पन्न आँखा अस्पताल निर्माण कार्य शुभारम्भ गरिने छ । जटिल प्रकृतिका विरामीहरूको समस्यालाई मध्यनजर गर्दै प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा पशुपति चौलागाईं स्मृति अस्पतालमा किडनी डायलेसिस उपकरण र इन्डोस्कोपी मेसिन जडान गरी सेवा प्रवाह गरिने छ । स्वास्थ्य क्षेत्रमा प्रतिकारात्मक, प्रवर्द्धनात्मक, उपचारात्मक र निरोधात्मक कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइने छ । पूर्ण खोप सुनिश्चिततालाई निरन्तरता दिइने छ ।

45. **खानेपानी तथा सरसफाइ** : सहरी क्षेत्र र ग्रामीण क्षेत्रमा खानेपानीको सुविधा विस्तार गर्दै लगिने छ । खानेपानी वितरण प्रणालीलाई व्यवस्थित गरिने छ । सफा भीमेश्वर अभियान अन्तर्गत निर्माण गरिएको सरसफाइ केन्द्रलाई सरसफाइ ज्ञान केन्द्रको रूपमा विकास गरिने छ । सहरी फोहोरलाई स्रोतमा नै

कुहिने र नकुहिने फोहोर छुट्ट्याई निर्माणाधीन सरसफाइ केन्द्रबाट फोहोरमैलाको वर्गीकरण, प्रशोधन र प्राङ्गारिक मल उत्पादन गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । वडा न. ६ अवस्थित सरसफाइ केन्द्रमा आवश्यक आधुनिक उपकरणहरूको जडान गर्ने कार्यलाई पूर्णता दिइने छ । फोहरमैला व्यवस्थापनको संवेदनशिलतालाई मध्यनजर गर्दै वैकल्पिक सरसफाइ केन्द्रको पहिचान गर्ने कार्य अगाडि बढाइने छ । सरसफाइ केन्द्र प्रभावित क्षेत्रमा हुनसक्ने संक्रमणको नियन्त्रणका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । टोल विकास संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा सरसफाइ कार्यलाई अगाडि बढाइने छ । 'हाम्रो अभिभारा; एक घर एक धारा' भन्ने नीतिबमोजिम पिउन योग्य पानीको सहज पहुँच सबै नगरवासीहरूलाई पुऱ्याई पूर्ण सरसफाइको कार्यक्रमलाई अगाडि बढाइने छ । चरिकोट बजारमा ढल व्यवस्थापनको कार्यलाई पूर्णता प्रदान गरिने छ ।

46. **भाषा, धर्म, संस्कृति तथा ललितकला संरक्षण र प्रवर्द्धन** : भाषा, लिपि, कला, संस्कृति, साहित्य, सङ्गीत, सम्पदा र धार्मिक स्थल आदि साँस्कृतिक धरोहरहरूको संरक्षण गर्ने नीति लिइने छ । भीमेश्वर मन्दिरलगायत अन्य मठमन्दिरहरूलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गरिने छ । वडा न. ६ मा भगवान रामको आकर्षक मूर्ति निर्माणको कार्य प्रारम्भ गरिने छ । सङ्घीय सरकार र बागमती प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा दोलखा बजारको सम्पदा वस्तीमा ढुङ्गा बिछ्याउने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ । आदिवासी, जनजाति र दलित समुदायहरूको परम्परागत सिप र कलाको संरक्षण र संवर्द्धन गरिने छ । वडा न. ६ मा निर्माणाधीन जनजाति सङ्ग्रहालय निर्माण सम्पन्न गरिने छ । विभिन्न धर्म समुदायका लागि उपयुक्त स्थानमा मृत्युसंस्कार स्थलको प्रबन्ध गरिने छ । स्थानीय मठ, मन्दिर, गुम्बा, मण्डली, चाडपर्व र जात्राको जगेर्ना तथा संवर्द्धन गरिने छ । ललितपुर महानगरपालिका र जनकपुरधाम उपमहानगरपालिकासँगको साँस्कृतिक भगिनी सम्बन्ध सुमधुर बनाइ साँस्कृतिक आदानप्रदानलाई निरन्तरता दिइने छ । संस्कृति ऐन अन्तर्गत गठन भएका प्रतिष्ठानहरू, भानुविद्यापति साहित्यिक प्रतिष्ठानसँगको सहकार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
47. **खेलकुद तथा मनोरञ्जन** : खेलकुदमार्फत नगरपालिकाको पहिचान स्थापित गर्ने नीति लिइने छ । राष्ट्रियस्तरीय, प्रदेशस्तरीय, जिल्लास्तरीय र नगरस्तरीय खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गरिने छ र खेल प्रवर्द्धनमा जोड दिइने छ । नगरवासीहरूका लागि मनोरञ्जनको क्षेत्रलाई ध्यान दिँदै नगरक्षेत्रभित्र निर्माण भएका पार्क एवम् भ्युटावरहरूलाई व्यवस्थित गर्दै लगिने छ । साहसिक खेलकुदमार्फत पर्यटन विकासलाई जोड दिइने छ । अन्य स्थानमा हुने खेलकुद प्रतियोगितामा भीमेश्वर नगरपालिकाबाट सहभागिता जनाइने छ ।
48. **लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण** : आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछाडि परेका लक्षित वर्गहरूको आर्थिक, सामाजिक रूपमा सशक्तीकरण, मूल प्रवाहीकरण र सचेतीकरण गर्ने नीति कार्यान्वयन गरिने छ । लक्षित वर्गको सिप तथा क्षमता विकास, आयआर्जन र सहयोगका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । सामाजिक सुरक्षा भत्ता वडा केन्द्रहरूबाट बैङ्कमार्फत वितरण गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइने छ । हिंसामा परेका महिला तथा बालबालिकाहरूका लागि सञ्चालनमा रहेको सुरक्षित आवास गृहलाई थप व्यवस्थित गरिने छ । 'ग' वर्गका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि सामाजिक सुरक्षा भत्ताको व्यवस्था गरिनेछ । महिला हिंसा, मानव बेचबिखन विरुद्धको अभियान तथा कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । सहज पहुँच राख्न नसक्ने समुदाय तथा वर्गलाई न्यायको प्रत्याभूति दिलाउन न्यायमा सहज पहुँच कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । किशोर किशोरी तथा युवाहरूको सवालको पहिचान, योजना निर्माण

र कार्यान्वयनमा युवा, महिला र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरिने छ । आवश्यकता पहिचान गरी क्षमताका आधारमा पछाडि परेका वर्ग समुदायलाई आय आर्जन तथा जीविकोपार्जन कार्यक्रममा समावेश गर्दै लगिने छ ।

49. **जेष्ठ नागरिक** : जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य परीक्षण, सहायक सामग्री सहयोग, निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा जस्ता जेष्ठ नागरिकसँग सम्बन्धित कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । आवश्यकताका आधारमा जेष्ठ नागरिक आरोग्य केन्द्रहरू स्थापना गर्दै लगिने छ । जेष्ठ नागरिकहरूको अनुभव र सिकाइलाई किशोर किशोरीहरूसँग पुस्ता हस्तान्तरणका लागि वडा तहमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । पारिवारिक सद्भावका लागि बुबाआमा प्रति सन्तानको कतव्य सम्बन्धी सचेतना अभियान सञ्चालन गरिने छ ।
50. **बालबालिका** : यस नगरपालिकालाई बागमती प्रदेशकै पहिलो बालमैत्री नगर घोषणा गरिएको सन्दर्भमा यसको दिगोपनाका लागि रणनीति तथा लगानी योजनाअनुरूप कार्यक्रम सञ्चालन गरी बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणालाई सुनिश्चित गर्दै लगिने छ । अभिभावक गुमाएका बालबालिकाहरूलाई प्रदान गरिँदै आएको आर्थिक सहायतालाई निरन्तरता दिइने छ । बालविवाह न्यूनीकरण गर्ने, बालश्रम निवारण गर्ने, बालबालिकाहरूका लागि पुस्तकालयसहितको बैठक कक्ष व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ । पोषणयुक्त नगरपालिका घोषणाका लागि कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्दै लगिने छ ।

**सभाध्यक्ष महोदय,
नगरसभा सदस्यज्यूहरू,**

51. **पूर्वाधार विकास** : नगरवासीको सहजताका लागि सम्बन्धित पूर्वाधार विकास क्षेत्रलाई उचित महत्त्व दिँदै यस अन्तर्गतका उपक्षेत्रहरूमा कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू सञ्चालन गरिने छ ।
52. **सडक तथा पुल** : नगरभित्रका सडकको उचित विस्तार एवम् सुधार गरी नगरवासीको जनजीवन सहज बनाउदै लगिने छ । स्थानीय सरकार सवलीकरण कार्यक्रमसँगको साभेदारीमा नगर सडक गुरुयोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिने छ । मुख्य सडकहरूको संरक्षण एवम् मर्मतसम्भार गरी कृषकहरूको उत्पादनलाई बजारसम्म पुऱ्याउन ग्रामीण सडकहरूलाई बाह्रै महिना यातायात सञ्चालनमा ल्याउने व्यवस्था मिलाइने छ । वातावरणमैत्री हरियाली सडक निर्माण गर्ने, सडक संरचना संरक्षणका लागि नाला निर्माण गर्ने, महत्त्वपूर्ण सडकहरूलाई कालोपत्रे तथा ढलान गर्ने, सडक निर्माण मापदण्ड कडाइका साथ लागु गर्ने जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । सडक डिभिजन कार्यालयसँगको समन्वयमा नगर सडक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । सहरी विकास मन्त्रालयसँगको सहकार्यमा चरिकोट बसपार्कको पूर्वाधार निर्माण गरी सञ्चालन गरिने छ ।
53. **भवन तथा सहरी विकास** : योजनाबद्ध सहरी पूर्वाधार विकास गर्ने नीति लिइने छ । नक्सापास कार्यलाई थप सुदृढीकरण गरिने छ । सहरी क्षेत्रमा सडकबन्ती व्यवस्था गर्ने, हरियाली प्रवर्द्धन गर्ने, नगरवासीहरूको सक्रियतामा सरसफाइ, सहरी सौन्दर्य र स्वच्छ सहर अभियान सञ्चालन गरिने छ । नगरपालिकाको वडा कार्यालय भवनहरू निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ । क्रमागत योजनाहरू भीमेश्वर रङ्गशाला, कबर्डहल र थामी सङ्ग्रहालय जस्ता ठूला पूर्वाधार निर्माण आयोजनाहरूको निर्माण कार्य आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ भित्रै सम्पन्न गर्ने गरी बजेट विनियोजन गरिने छ । सातदोबाटो बहुउद्देश्यीय भवन

सञ्चालनमा ल्याइने छ । नगरभित्र निर्माण गरिने भवन तथा पूर्वाधारहरू महिलामैत्री, बालमैत्री र अपाङ्गमैत्री बनाइने छ । चरिकोट बजारक्षेत्रमा रहेको सवारी पार्किङ समस्यालाई समाधान गर्नका लागि बजारको मध्ये भागमा साना सवारी साधन पार्किङ गर्ने व्यवस्थाका लागि प्रदेश सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय र भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र कार्यालयसँग समन्वय गरी पार्किङ समस्याको समाधान गरिने छ । बहुउद्देश्यीय भवनमा रहेको सार्वजनिक शौचालयलाई सञ्चालनमा ल्याउनुको साथै वडा नं. १ मा सार्वजनिक शौचालय निर्माण गरिने छ । भूकम्प लाभग्राही सूचिमा नपरेका तर अतिविपन्न अशक्त परिवारका लागि आवास निर्माणमा १० प्रतिशत सहयोग प्रदान गरिने छ । भीमेश्वर नगरपालिका वडा नं. १ स्थित बोसिम्पा यसै आर्थिक वर्षमा जग्गाधनी पुर्जा वितरण गरिने छ भने वडा नं. ४ डिही फसिभैं एकिकृत वस्तीमा जग्गा एकीकरण र जग्गाधनी पुर्जा वितरणको कार्य अगाडि बढाइने छ । वडा नं. ९ स्थित डाङ्गुडे डाँडामा निर्माणाधीन अन्तर्राष्ट्रिय चलचित्र नगरी (फिल्म सिटी) मा निर्माण भएका भवनहरू भीमेश्वर नगरपालिकाको स्वामित्वमा ल्याउन पहल गरिने छ ।

54. **ऊर्जा तथा जलविद्युत्** : नगरभित्रका काठका विद्युतीय पोलहरूलाई पूर्ण रुपमा विस्थापित गरिने छ । विद्युत् प्राधिकरणसंगको सहकार्यमा खुल्ला तारलाई विस्थापित गरी इन्सुलेटेड तार जडानको कार्य अगाडि बढाइने छ । जलविद्युत् आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन गरी लगानीमैत्री वातावरण निर्माण गरी लगानीकर्ताहरूलाई आकर्षण गरिने छ । उज्यालो भीमेश्वर कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न साभेदार निकायहरूको सहकार्यमा वैकल्पिक ऊर्जाका कार्यक्रम सञ्चालन गरी प्रत्येक घर, वस्ती र सहरलाई उज्यालो बनाइने छ । विद्युतीय सवारी साधनको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्न सार्वजनिक निजी साभेदारीमा विद्युतीय सवारी चार्जिङ स्टेसन स्थापना गरिने छ । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय, वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र र अन्य संघसंस्थाको साभेदारीमा सौर्य पार्क निर्माणका लागि थालनी गरिने छ । तामाकोशी तेम्पो जलविद्युत् आयोजनाको निर्माण कार्यलाई समयमा नै सम्पन्न गर्नका लागि सरोकारवाला निकायसंग समन्वय गरिने छ । नगर क्षेत्रभित्र सञ्चालनमा आएका अन्य जलविद्युत् आयोजनाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरिने छ ।
55. **सूचना तथा सञ्चार प्रविधि** : सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रको बढ्दो प्रयोगलाई मध्यनजर गर्दै सञ्चार प्रविधिमैत्री नगर निर्माण गर्ने नीति लिइने छ । प्रविधिमा आधारित अनलाइन घटना दर्तालाई निरन्तरता, राजश्व अनलाइन भुक्तानी प्रणालीको स्थापना, डिजिटल नगर पार्श्वचित्रको तथ्याङ्कलाई अद्यावधिक र योजना सफ्टवेयर प्रणाली जस्ता विकाससँग सम्बन्धित प्रविधिमैत्री कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ । स्थानीय सञ्चार माध्यमहरूसँग साभेदारी र सहकार्य गरिने छ । साइबर अपराध न्यूनीकरणका लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । नगरपालिकामा सञ्चालित सञ्चार गृहहरूसंगको सहकार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउनका लागि सञ्चार ऐन र विज्ञापन नीति तर्जुमा गरी लागु गरिने छ ।
56. **वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन** : नगरवासीको जीवन संरक्षणसँग सम्बन्धित वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रको उपक्षेत्रहरूलाई विकासमा मूल प्रवाहीकरण गर्ने नीति लिइने छ ।
57. **वन, वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन** : दीगो विकास र नागरिकको जीवन पद्धतिसँग सम्बन्धित वन तथा वातावरणको संरक्षण गर्ने नीति लिइने छ । सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ र सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरूसँगको सहकार्यमा वन पैदावारमा आधारित व्यावसायिक खेती तथा उद्यम सञ्चालन गरी आयआर्जन गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । वातावरण संरक्षणका कार्यक्रम सञ्चालन

गरी जलवायु परिवर्तनका प्रतिकूल असरहरूलाई न्यूनीकरण गर्न जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना बनाइ पारिस्थितिकीय प्रणालीहरू संरक्षण गर्दै जीविकोपार्जन सुधार गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । जैविक विविधता कायम राख्न वडा न. १ को राइराइथली क्षेत्रलाई सुनाखरी संरक्षित क्षेत्र घोषणा गरी सुनाखरीको संवर्द्धन गरिने छ । नगरपालिकासंगको सम्झौता बमोजिम सिमपानी र गाँडे सामुदायिक वनलाई वन विकास कार्यक्रममार्फत थप प्रवर्द्धन गरिदै लगिने छ । वन तथा वातावरण संरक्षण ऐन तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ । इभिए टु कार्यक्रममार्फत जलवायु अनुकूलन र भू-संरक्षणमा सहयोग पुग्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।

58. **विपद् व्यवस्थापन** : नगरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनलाई उच्च प्राथमिकता दिने नीति लिइने छ । नगरपालिकाको वारुणयन्त्रलाई नगरपालिकाभित्र र छिमेकी स्थानीय तहहरूमा समेत प्रभावकारी सञ्चालनको व्यवस्था गरिने छ । यसका लागि छिमेकी स्थानीय तहहरूसँग आपसी समझदारीको प्रक्रिया अगाडि बढाइने छ । विपद् जोखिम व्यवस्थापन कोषको प्रभावकारी परिचालन गरिने छ । अन्य साभेदार निकायसँगको साभेदारीमा विपद्मा परेका परिवारका लागि थप सेवा र सहुलियत उपलब्ध गराउने छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा सहयोग पुऱ्याउन नमुना अभ्यासको थालनी गरिने छ । विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा र अद्यावधिक गरी लागु गर्ने, खुला क्षेत्र पहिचान भएका स्थानमा आवश्यक पूर्वाधार विकास गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । विपद् व्यवस्थापनमा स्थानीय सरकारको पहिलो उपस्थिति हुने र वडा तहमा नै विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी बन्दोवस्तका सामग्रीहरू भण्डारण गरी आवश्यकताको आधारमा तत्काल वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ । ‘भीमेश्वर नगर उत्थानशील सहर’ अभियान सञ्चालन गरिने छ । समुदायमा आधारित प्रतिकार्य टोली परिचालनमार्फत विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । विपद् व्यवस्थापनका लागि नगरपालिकाको कार्यालयमा स्थापना गरिएको आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रबाट विपद् व्यवस्थापनका कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइने छ । विपद् व्यवस्थापनका लागि सम्बन्धित साभेदार निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरिने छ । नगरपालिकाले तयार गरेको जोखिम संवेदनशिल भू-उपयोग योजनालाई उपलब्ध स्रोत साधन र आवश्यकताका आधारमा क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगिने छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि टोल फ्रि नम्बर सेवालाई सुचारु गरिने छ । फायर फाइटरहरूको जीवन सुरक्षा संवेदनशीलतालाई मध्यनजर गर्दै फायर फाइटरहरूको दुर्घटना बिमा गरिने छ ।

59. **सुशासन तथा संस्थागत विकास** : नगरवासीलाई गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्न सुशासन तथा संस्थागत विकास क्षेत्रअन्तर्गतका उपक्षेत्रहरूलाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने नीति लिइने छ ।

60. **सङ्गठन तथा संस्थागत क्षमता विकास र सुशासन** : स्थानीय सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्दै सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन २०७७ लाई अद्यावधिक गरी दरवन्दी यकिन तथा सङ्गठनात्मक संरचना अद्यावधिक, कर्मचारीहरूको कार्यविवरण यकिन र कार्यसम्पादन सम्झौता गरी कर्मचारीलाई कार्यसम्पादनमा जवाफदेही बनाउँदै र मुस्कानसहितको सेवा प्रवाहको प्रबन्ध मिलाइने छ । जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि क्षमता विकास योजना अद्यावधिक गरी आवश्यकतामा आधारित तालिम र अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । कार्यालयका कर्मचारीहरूलाई योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा र बिमा कार्यक्रममा आबद्ध गरिने छ । कर्मचारी कल्याणकोषमा आवश्यक बजेट व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइने छ । नागरिकको नजिकको सरकारको रूपमा रहेको वडा कार्यालयको सेवा प्रवाहलाई नागरिकमैत्री बनाउन प्रत्येक वडालाई प्रविधिमैत्री र नागरिकमैत्री बनाउने, कार्यान्वयनको

अवस्थाको अनुगमन गर्ने र वडा कार्यालय भवन नभएका वडामा वडा कार्यालय भवन निर्माण कार्यलाई प्राथमिकता दिइने छ । नगरपालिकाका लागि आवश्यक पर्ने थप कानूनहरू तर्जुमा गरिने छ । नगरका सबै विषयगत समितिका सदस्यहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरी विषयगत समितिको काम, कर्तव्य र भूमिकामा क्रियाशिल बनाइने छ । करार सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरूको सेवानिवृत्ति सुविधाका लागि कानुनी व्यवस्था मिलाइने छ ।

61. **नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण तथा सामाजिक उत्तरदायित्व** : नगरपालिकाको सेवा प्रवाहलाई सेवाग्राहीमैत्री र प्रविधिमैत्री बनाई सुशासनको प्रत्याभूति दिइने छ । नगरवासीहरूलाई सेवा प्रवाह सम्बन्धमा सहज गुनासो गर्न सक्ने र यथाशीघ्र गुनासो सुनुवाई गर्ने संयन्त्र लागु गरिने छ । सार्वजनिक सेवालार्इ प्रभावकारी बनाउनका लागि सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ । नगरसभा र नगरकार्यपालिकाको निर्णयहरू, नगरले तर्जुमा गरेका कानूनहरू र सूचनाहरू नगरपालिकाको वेबसाइटमार्फत सार्वजनिक गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिई नागरिकको सूचनाको हक प्रत्याभूत गरिने छ । नगरभित्रका श्रमिक तथा मजदुरहरूका लागि सहयोग सहायता कक्षको व्यवस्थापन गरिने छ ।
62. **न्यायमा पहुँच र सामाजिक न्याय** : न्यायिक समितिबाट मुद्दा मामिलाहरूको सुनुवाई, सहजीकरण, न्याय निरूपण गर्ने कार्य छिटो छरितो र नियमित रूपमा गरिने छ । न्यायिक समितिका सबै गतिविधिहरूलाई डिजिटाइजेसन गरी अभिलेख राखिने छ । वडास्तरमा सूचिकृत मेलमिलापकर्ताहरूमार्फत विवाद समाधानमा सहजीकरण गरिने छ । मेलमिलापकर्ताको क्षमता विकासका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ । नगरपालिकामा सूचिकृत मेलमिलापकर्ताहरूको जीवन सुरक्षा संवेदनशीलतालाई मध्यनजर गर्दै मेलमिलापकर्ताहरूको दूर्घटना बिमा गरिने छ ।
63. **आयोजना कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन** : कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूको गुणस्तरको सुनिश्चितताका लागि सोको नियमित अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी बनाइने छ । अनुगमनबाट दिइएका सुझावको आधारमा सुधार गर्ने र अनुगमन प्रतिवेदन र कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानीको प्रक्रिया अगाडि बढाइने छ । आयोजनाहरूको नतिजामुखी अनुगमन प्रणालीको सुरुवात गरिने छ । आयोजना कार्यान्वयनको सन्दर्भमा देखिएका बाधा अवरोधलाई अनुगमन गरी यथाशीघ्र समाधान गरिने छ । कार्यक्रम आयोजनाहरूको आन्तरिक र बाह्य पक्षहरूबाट मूल्याङ्कनको व्यवस्था मिलाइने छ ।
64. **राजस्व परिचालन** : नगरपालिकाबाट आन्तरिक राजस्व वृद्धि गर्न स्थानीय सरकारको वित्तीय अधिकार क्षेत्रभित्रका कर, सेवाशुल्क, दस्तुर र बिक्रीको आधार र दायरा फराकिलो, सहज र सरलीकृत गर्दै प्रगतिशील राजस्व प्रणाली अवलम्बन गरिने छ । करदाताहरूको कर तिर्ने क्षमता मध्यनजर गर्दै कर सहभागितामा उल्लेखनीय वृद्धि गराउन आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ का लागि करका दायराहरू फराकिलो पारिने छ । करदाताको उत्साहजनक सहभागितामा कर सङ्कलन गर्नका लागि करदाता शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । विद्युतिय माध्यमबाट समेत कर तिर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । नगरवासीहरूको योगदानबाट सङ्कलित करलाई पुँजी सिर्जना हुने गरी लगानी गरिने छ ।
65. **वित्तीय व्यवस्थापन, नियन्त्रण, अनुशासन र लेखापरीक्षण** : सार्वजनिक खर्चलाई मितव्ययी र औचित्यपूर्ण बनाइने छ । खर्चको प्रभावकारिता वृद्धिका लागि सङ्घ, प्रदेश र नगरपालिकाको आर्थिक ऐन नियमहरूको पूर्ण पालना गर्ने संयन्त्र विकास गरिने छ । विकास निर्माण कार्यमा वित्तीय अनुशासन कायम गरिने छ ।

आन्तरिक लेखापरीक्षण र आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाइने छ । अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेखित सुभावहरूको पालना, बेरुजु न्यूनीकरण र फछ्यौट तथा सम्परीक्षणलाई प्राथमिकता दिइने छ ।

66. **तथ्याङ्क सङ्कलन र अभिलेख व्यवस्थापन** : यस नगरपालिकासँग सम्बन्धित क्षेत्रगत एवम् खण्डीकृत तथ्याङ्कहरूको आवधिक रूपमा सङ्कलन र अद्यावधिक गरिने छ । योजना तर्जुमा गर्दा सङ्कलित तथ्याङ्क र सूचनाहरूलाई आधार लिइने छ । महत्त्वपूर्ण दस्तावेजहरूको संरक्षण र अभिलेखीकरणलाई व्यवस्थित बनाउन अभिलेख तथा सूचना केन्द्र स्थापना र अभिलेखहरूको डिजिटाइजेसन गर्दै लगिने छ ।
67. **संस्थागत समन्वय** : यस नगरपालिकालाई एउटा समृद्ध नगर निर्माणका लागि हाम्रो नगरपालिकाले नेपाल सरकार, बागमती प्रदेश सरकार, अन्तरपालिका भगिनी सम्बन्ध, निजी क्षेत्र, सहकारी संस्था, गैरसरकारी क्षेत्रसँगको समन्वय र सहकार्यलाई प्रमुख रणनीतिको रूपमा लिइने छ । यसअघि भगिनी सम्बन्ध स्थापित भएका ललितपुर महानगरपालिका, जनकपुरधाम उपमहानगरपालिका र जिरी नगरपालिकासँगको सम्बन्ध प्रगाढ बनाई आपसी असल अनुभवको आदानप्रदान गरिने छ । अन्तर्राष्ट्रिय भगिनी सम्बन्ध कायम गर्न अमेरिकाको न्यूयोर्क सिटी र चिनको सिचुवान प्रान्तको छेन्दु स्थित दुचियाड्यान सहरसँग पहल गरिने छ । नगरको समृद्धि र विकासका लागि विकास साभेदारका रूपमा सरकारी कार्यालय, राष्ट्रिय निकाय, द एसिया फाउन्डेसनको स्थानीय सरकार सवलीकरण कार्यक्रम, युएसएआइडीको तयार नेपाल परियोजना लगायत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दातृ निकाय, सहकारी र गैरसरकारी संघसंस्थासँगको सहकार्यलाई निरन्तरता दिइने छ भने अन्य दातृ निकायहरूलाई सहकार्यका लागि आमन्त्रण गरिने छ । संघ संस्था लगानी मैत्री वातावरण बनाई विकास साभेदारसँग सह-लगानी र सहकार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
68. **दिगो विकास लक्ष्य** : दिगो विकास लक्ष्यहरूलाई स्थानीयकरण गर्ने सम्बन्धी नीति, कार्यक्रम तथा कार्ययोजना बनाई नेपाल सरकारले सन् २०३० सम्ममा पूरा गर्नुपर्ने दिगो विकास लक्ष्यका सूचकहरू हासिल गर्नेतर्फ यस नगरपालिकाका कार्यक्रमहरू परिलक्षित गरिने छ ।

सभाध्यक्ष महोदय,
नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

अन्त्यमा, भीमेश्वर नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा कार्यमा महत्त्वपूर्ण सुभाव प्रदान गरी सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण महानुभावहरूप्रति हार्दिक कृतज्ञता एवम् धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

धन्यवाद

७ असार २०८०

कमला बस्नेत
नगर उपप्रमुख